

Uppt. av *Nils Hakansson*

Anmärkingar:

efter

i *Tottarps socken**Julfirandet i Tottparp för 50 år sedan.*

Julförberedelserna började egentligen redan i november. Då börjades nämligen den stora slakten, som mestadels pågick i hela två veckor. Mans slaktade då så mycket, att det skulle stå sig ända till maj månad. Först slaktades fjäderfä särskilt gäss, som då funnos på nästan varje gård. Dessa röktes sedan och serverades, särskilt när det kom främmande till gårdar. När man så hade detta undanstökat, kom luren till svin och får, ja, på större gårdar brukade man också slakta en och till julen. Något som man vid slakten var mycket angelägen att laga vara på var blodet och färmarna, var av man gjorde den mycket begärliga "jölsan".

När så slakten var undanstökat, vidtog det icke mindre styva baket. Man kan förstå, att det var icke ringa

arbetes med ett dylikt bak, när det skulle bakas så mycket, att det stod sig ända till påsk. För att kunna förvaras så lång tid, lades de i säckar, vilka blevo upplagda på vinden. Man bakade flera sorters bröd såsom vanligt "surt" grovbröd, sikkebröd, vörtbröd samt s. h. knäppebröd. Grovbröden och sikkebröden bakades på följande sätt: Först stogs kett vatten över mjölet ("sammalat" rågmjöl), för att det skulle "skällas". Detta sammansördes nu, och sedan det hade tillsatts surdeg, fick det stå så till morgonen. Då skulle degen "ältes" och "stäs opp" samt därefter bestyckas med svagdricke. — Fasten erhöi man vid brygden.

Till julförberedelserna hörde även brygden. Man bryggde vanligen till julen förutom det vanliga svagdrickat även ett slags jutöl, vilket var mycket sött. Det var alltid männen, som bryggde jutölet, medan det tillkom kvinnorna att brygga svagdrickat.

Ett annat viktigt arbete, som hörde till ordningen, var ljusstjörning. Ljusen stöptes av talg, som man erhöi av de slaktade fåren.

Till sist kommer rengöringen, vilken företogs mycket grundligt och upptog icke så liten tid. Det var icke bara golven utan även väggar och möbler i alla rum, som grundligt skulle skuras. Detta företogs mest under dagarna

Vänne
Bara, Tottarys julspende för 50 år sedan 3 3921 Myt. Nils Ekman 3

männest före jul, och dessa voro alltid de bräddaste dagarna under hela året. Man steg upp om morgnarna vid tretiden och höll i ända till klackan nio och tio på kvällen. Man kan då förstå, huru efterlängtrade juldagarna voro.

Men oaktat dessa styva arbeten, märktes ändå ingen trötthet, när hela huset julafton vid halvsextiden samlades kring julbordet. När fisken och risgröten hade förtärats, började man leka jullekar. Dyliga, som voro ganska allmänna, äro: "blinnebock", gömma koffeln, sko Blacka, yreka gyfka, stäcka lysen, kika stjärnor, fria på narri, låna värme, "kbyä" till Männen m. fl. Dessa förtogs till elvatiden, då det åter bestods mat, denna gång bestående av sylta och rödbetor med "stuckakor" oranga. Efter denna måltid fortsattes i regel lekar och danser ännu ett par timmar, men eftersom det var julotta på morgonen, kunde det även hända, att man nu träng sig till att sluta dagens nöjen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV